

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/2523,Prezentacja-wystawy-Kosciol-na-ziemi-lodzkiej-wobec-dwoch-totalitaryzmow-Tomaszo.html>
31.03.2026, 11:01

Prezentacja wystawy „Kościół na ziemi łódzkiej wobec dwóch totalitaryzmów” – Tomaszów Mazowiecki, 13 października 2008 r.

13.10.2008

W dniu 13 października br. w Muzeum im. Antoniego hr. Ostrowskiego w Tomaszowie Mazowieckim (ul. POW 11/15) otwarta została wystawa „Kościół na ziemi łódzkiej wobec dwóch totalitaryzmów”. Jej autorami są pracownicy Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej IPN w Łodzi. Po raz pierwszy została otwarta 26 czerwca 2007 r. w Łódzkim Domu Kultury w Łodzi.

Ekspozycja przedstawia historię zmagania łódzkiego Kościoła najpierw z hitlerowskimi oprawcami, a następnie z komunistyczną dyktaturą. Takie naświetlenie tematu pozwala lepiej oddać realia, w jakich przyszło żyć i działać ludziom Kościoła w latach 1939–1989. Wystawa składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza – to okres okupacji niemieckiej, od początku której łódzki Kościół starał się wspierać mieszkańców miasta. Gdy rozpoczął się okres represji i prześladowań, nie uniknęli go także duchowni. Bilans okupacji niemieckiej był dla kościoła katolickiego tragiczny – z ok. 350 duchownych podlegających łódzkiemu ordynariuszowi – biskupowi Jasińskiemu, wojny nie przeżyło aż 155. Większość z nich zostało zamordowanych w obozach koncentracyjnych, straconych w więzieniach lub publicznych egzekucjach. Zakończenie wojny nie przyniosło polskiemu i łódzkiemu Kościołowi tak potrzebnego oddechu i spokoju. Zamiast niego hierarchię i wiernych czekał okres kolejnej konfrontacji, trwającej znacznie dłużej niż hitlerowska okupacja. Dla komunistycznych władz Kościół był naturalnym przeciwnikiem w walce o wprowadzenie nowej ideologii. Był także jedyną siłą zdolną przeciwstawić się komunistycznemu reżimowi. Stąd walka z nim trwała na wielu płaszczyznach – zaprezentowano je na wystawie. Przedstawiono kolejne elementy i platformy konfliktu z uwzględnieniem łódzkich realiów. Pierwszą chronologicznie i bardzo drastyczną formą represji były liczne procesy polityczne, które nie ominęły także ziemi łódzkiej i pracujących tutaj księży. Przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Łodzi toczył się szereg, w których księży oskarżano m.in. o współpracę z antykomunistycznym podziemiem. Bardzo często represjonowano duszpasterzy akademickich, którzy mieli zbyt silny wpływ na młode pokolenie. Represje w stosunku do nich, a także historia studenckich duszpasterstw, są osobnym tematem ekspozycji. W wyczerpujący sposób przedstawiono także tych, którzy za wspomniane represje byli odpowiedzialni – czyli funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa z pionów odpowiedzialnych za walkę z Kościołem. Ukazano nie tylko ludzi, ale i metody, jakimi się posługiwali. Na wystawie prezentowane są także najistotniejsze z religijnego punktu widzenia wydarzenia i postawa władz w odniesieniu do nich – np. obchody milenijne oraz wizyta Ojca Świętego Jana Pawła II w Łodzi 13 czerwca 1987 r.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

